

Īsa mākslas un dizaina vēsture 20.–21. gadsimtā

- 01** Bauhaus kustība un Internacionālais Modernisms (1919–1960)
- 02** Sirreālisms un abstraktais ekspresionisms (1930–1960)
- 03** Popmāksla un popdizains kosmosa laikmetā (1955–1970)
- 04** Minimālisms un Brutālisms (1950–1980)
- 05** Konceptuālais un Radikālais Dizains un māksla (1965–1980)
- 06** Ielu māksla, Graffiti, Feministiskās mākslas kustība (1970–1991)
- 07** Postmodernisms Mākslā un Dizainā (1980–2000)
- 08** Instalācija, Performance (1990–mūsdienas)
- 09** Jauno mediju māksla (1990–mūsdienas)
- 10** Globālā Laikmetīgā Māksla un Dizains (2000–mūsdienas)

ISA MĀKSL UN DIZAN VESTU 20 – 21

Konceptuālais un Radikālais Dizains un māksla

(1965–1980)

"MEDIJS IR VĒSTĪJUMS"

Dženija Holcere

Konceptuālais un Radikālais Dizains un māksla

(1965–1980)

**Līdzfinansē
Eiropas Savienība**

LIEPĀJAS MŪZIKAS,
MĀKSLAS un DIZAINA
VIDUSSKOLA

SUPŠ:UH

Materiāli tapuši Erasmus+ maza mēroga partnerības projekta "EmpowerED: Fostering Employability, Cultural Understanding, and Digital Resilience in VET Education" Nr. 2023-2-LV01-KA210-VET-000178458 ietvaros. Projekts īstenots no 1.04.2024. līdz 31.03.2026. Projektu koordinē MIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola" (Latvija) un projekta partneris ir Uherske Hradišete mākslas skola no Čehijas (Střední umělecko průmyslová škola Uherské Hradiště), kopējais projekta budžets ir 60 000 eiro.

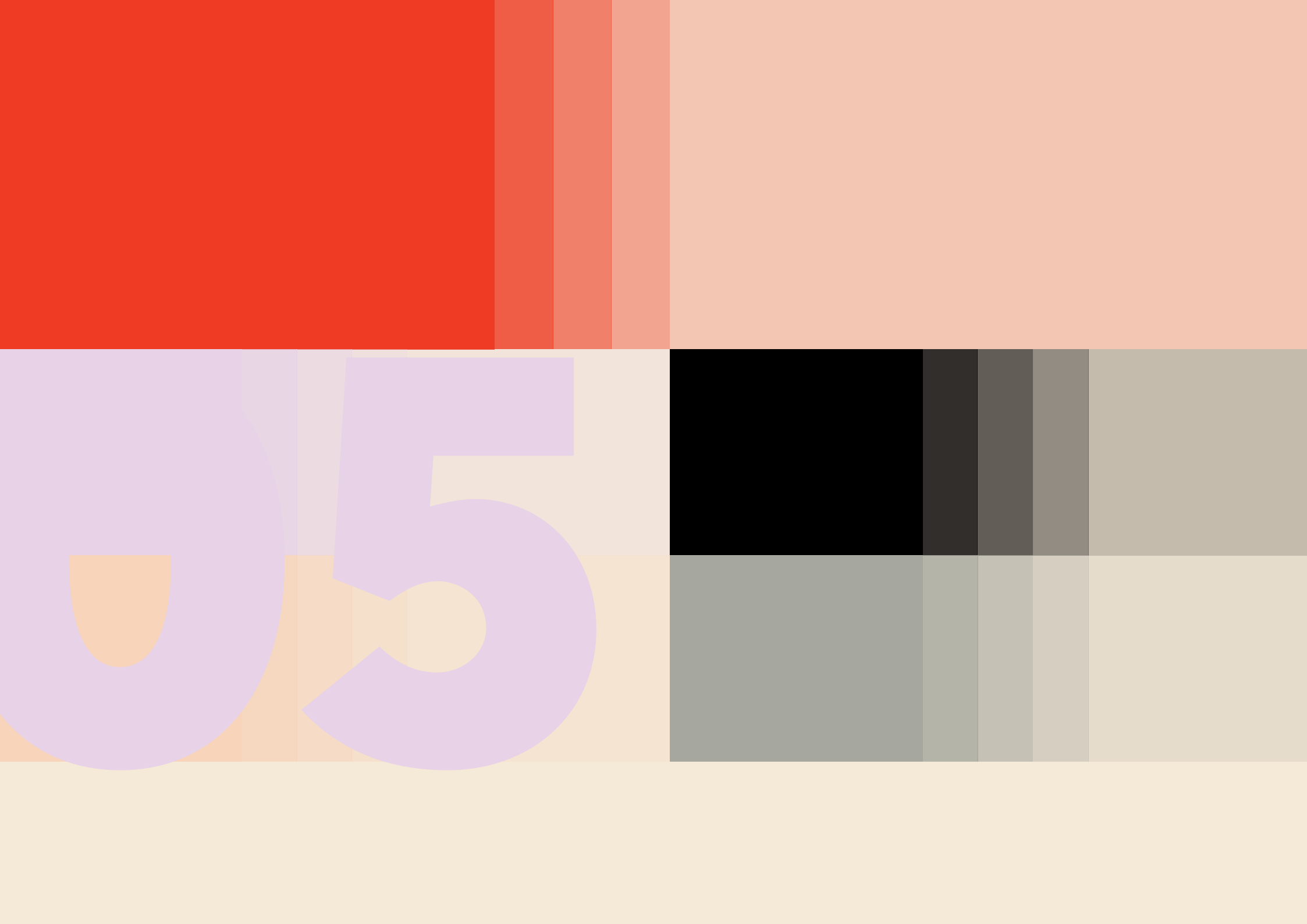
Saturs

Konceptuālā māksla un dizains (1965–1980).....	8
Konceptuālās mākslas principi	8
Tendences ASV.....	8
Galvenie mākslinieki un darbi	9
Tendences Eiropā	9
Galvenie mākslinieki un darbi	10
Tendenču salīdzinājums.....	11
Kāpēc konceptuālā māksla ir nozīmīga?	11

Konceptuālās mākslas zinātniskie aspekti.....	11
Kognitīvie un psiholoģiskie aspekti.....	11
Sistēmu teorija un procesu māksla	12
Starpdisciplināras mākslas un zinātnes saiknes	12
Datu un informācijas teorija.....	13
Matemātika un loģika	14
Neirozinātne un cilvēka mijiedarbība	15
Tehnoloģija un konceptuālā māksla.....	15
Zinātniskā kritika par konceptuālo mākslu	16
Amerikāņu konceptuālie mākslinieki un viņu galvenie darbi	16
Džozefs Kosuts (dz. 1945)	16
Sols Levits (1928–2007)	17
Lorenss Vainers (1942–2021)	17
Brūss Naumens (Bruce Nauman, dz. 1941)	17
Adriana Paipere (Adrian Piper, dz. 1948).....	18
Džons Baldesari (John Baldessari, 1931–2020)	18
Vito Akonči (<i>Vito Acconci</i> , 1940–2017).....	19
Roberts Moriss (<i>Robert Morris</i> , 1931–2018)	19
Eds Rušē (<i>Ed Ruscha</i> , dz. 1937).....	20

Marta Roslere (<i>Martha Rosler</i> , dz. 1943).....	20
Biežākās tēmas Amerikas konceptuālajā mākslā	20
Galvenie principi, kas izpētīti viņu darbos	21
Džozefs Kosuts	24
Roberts Moriss (<i>Robert Morris</i> , 1931–2018)	24
Sols Levits (<i>Sol LeWitt</i> , 1928–2007)	25
Marsels Dišāns (<i>Marcel Duchamp</i> , 1887–1968)	26
Džozefs Boiss (<i>Joseph Beuys</i> , 1921–1986)	27
Marina Abramoviča (<i>Marina Abramović</i> , dz. 1946)	27
Īvs Kleins (<i>Yves Klein</i> , 1928–1962)	28
Ons Kavara (<i>On Kawara</i> , 1933–2014)	29
Hanss Hāke (<i>Hans Haacke</i> , dz. 1936)	29
Viktors Bērdžins (<i>Victor Burgin</i> , dz. 1941)	30
Konceptuālā māksla Čehoslovākijā (Čehijā).....	31
Jirži Kolāžs (<i>Jiří Kolář</i> , 1914–2002)	31
Karels Milers (<i>Karel Miler</i> , 1940–2016)	32
Milans Kņižāks (<i>Milan Knížák</i> , dz. 1940)	32
Jirži Kovanda (<i>Jiří Kovanda</i> , dz. 1953)	33
Magdalēna Jetelova (<i>Magdalena Jetelová</i> , dz. 1946)	34
Tēmas čehu konceptuālajā mākslā	35

Konceptuālā māksla un dizains Latvijā	35
Konceptuālā māksla un dizains	35
Radikālā māksla un dizains.....	35
Konceptuālie un radikālie mākslinieki un dizaineri Latvijā	36
Džemma Skulme (1925–2019)	36
Oļegs Tilbergs (dz. 1956)	36
Valdis Celms (dz. 1943)	38
Artūrs Riņķis (dz. 1942)	39
Atsauču saraksts.....	40
Uzdevumi.....	42

KONCEPTUĀLĀ MĀKSLA UN DIZAINS (1965–1980)

Konceptuālā māksla radās 1960. un 1970. gados ASV un Eiropā kā reakcija pret tradicionālajām mākslas formām un komercializētajiem mākslas tirgiem. Tās galvenais princips ir tas, ka mākslas darba pamatā esošā ideja vai koncepcija ir svarīgāka par tā estētiskajiem, tehniskajiem vai materiālajiem aspektiem.

Konceptuālās mākslas principi

- / **Ideja pāri estētikai.** Mākslas darba nozīme vai koncepcija ir svarīgāka par tā vizuālo izskatu.
- / **Mākslas dematerializācija.** Uzsvars uz īslaicīgām vai nemateriālām formām, piemēram, tekstu, instrukcijām vai darbībām.
- / **Mākslas un institūciju apšaubīšana.** Apšaubā muzeju, galeriju lomu un apšaubā mākslas komercializāciju.
- / **Valodas izmantošana.** Teksts bieži kļūst par centrālo izteiksmes līdzekli, atspoguļojot mākslas darba idejas.
- / **Skatītāja loma.** Iesaista auditoriju darba interpretācijā vai pabeigšanā, padarot to par daļu no radošā procesa.

Tendences ASV

- / **Minimālisma ietekme.** Mākslas reducēšana līdz tās konceptuālajai būtībai, bieži izmantojot tīras, abstraktas formas, piemēram, Sola Levita (*Sol LeWitt*) darbos.

Sols LeVits, "Loki un joslas krāsā" (*Arcs and Bands in Color*).

- / **Politiskā un sociālā kritika.** Uzsvars uz tādām tēmām kā karš, rase un feminisms, piemēram, Adriana Paipere (*Adrian Piper*) darbos.
- / **Māksla kā dokumentācija.** Fotografiju, video un rakstisku instrukciju izmantošana īslaicīgu darbu dokumentēšanai.

Galvenie mākslinieki un darbi

- / **Džozefs Kosuts** (*Joseph Kosuth*): "Viens un trīs krēsli" (*One and Three Chairs*, 1965). Darbs apvieno fizisku krēslu, tā fotogrāfiju un vārdnīcas definīciju, lai apšaubītu reprezentācijas jēdzienu.

Džozefs Kosuts, "Viens un trīs krēsli" (*One and Three Chairs*, 1965).

- / **Sols Levits**, "Sienas zīmējumi" (*Wall Drawings*). Detalizētas instrukcijas zīmējumu radīšanai, uzsverot procesu, nevis galarezultātu.
- / **Lorenss Vainers** (*Lawrence Weiner*), "Teksta darbi" (*Text-based works*). Atspoguļo viņa pārliecību, ka māksla var pastāvēt tikai kā valoda.

Lorenss Vainers, "Lietas, kas radītas, lai būtu redzamas, spēcīgi aizēnotas" (*Things Made to Be Seen Forcefully Obscured*), 1996.

Tendences Eiropā

Teorētiskā iesaiste. Spēcīgs filozofisks pamats, ko ietekmējusi semiotika un poststruktūrisms.

Konceptuālās darbības. Performances un akcijas, kas bieži vērstas uz kultūras un politisko sistēmu dekonstrukciju.

Komerzializācijas kritika. Pretestība komerciālajam mākslas tirgum, bieži izmantojot īslaicīgus materiālus.

Galvenie mākslinieki un darbi

- / **Marsels Dišāns** (Marcel Duchamp), "Strūklaka" (*Fountain*, 1917). Pisuārs ar parakstu "R. Mutt" kā protests mākslas definīcijai.

- / **Ons Kavara** (On Kawara), «Datuma gleznas» (*Date Paintings*). Daļa no viņa sērijas «Today», kas pēta laika un eksistences jēdzienus.

Ons Kavara, "Šodienas sērija" (*Today Series*).

- / **Hanss Hāke** (Hans Haacke), «Šapolskis un citi: Manhetenas nekustamā īpašuma īpašumi» (*Shapolsky et al. Manhattan Real Estate Holdings*, 1971). Darbs atklāj korupciju Ņujorkas nekustamā īpašuma tirgū.

- / **Īvs Kleins** (Yves Klein), «Lēciens tukšumā» (*Leap into the Void*, 1960). Iestudēta fotogrāfija, kas simbolizē mākslinieka transcendenci.

Tendenču salīdzinājums

- / ASV konceptuālā māksla bieži izpaudās kā pragmatiska un instruktīva, jauno tehnoloģiju un mediju spēcīgi ietekmēta.
- / Eiropā tā vairāk balstījās uz kritisko teoriju un sociālo aktīvismu, īpaši politiski saspringtās vidēs, piemēram, pēckara Vācijā un Austrumeiropā.

Kāpēc konceptuālā māksla ir nozīmīga?

Konceptuālā māksla novirzīja mākslas radīšanas fokusu no prasmēm un amatniecības uz intelektuālu izpēti, paplašinot pašas mākslas definīciju. Tā joprojām ir pamats tādām kustībām kā performances māksla, instalāciju māksla un mūsdienu prakses, kas risina globālas problēmas.

Konceptuālās mākslas un zinātnes krustpunktā atrodas abu jomu prioritāte izpētei, eksperimentiem un pastāvošo sistēmu apšaubīšanai. Tāpat kā zinātnē, arī konceptuālā māksla bieži koncentrējas uz procesu un ideju, nevis uz materiālu rezultātu.

Konceptuālās mākslas zinātniskie aspekti

Kognitīvie un psiholoģiskie aspekti

- / **Uztveres loma.** Konceptuālā māksla izaicina cilvēku uztveres un informācijas apstrādes veidus. Mākslinieki bieži izmanto neskaidras vai minimālisma formas, lai aktivizētu skatītāju kognitīvos procesus, veicinot interpretāciju un nozīmes veidošanu.
- / **Semiotika un valoda.** Balstoties uz semiotikas teorijām (zīmju un simbolu pētījumu), konceptuālā māksla pēta, kā valoda un simboli rada nozīmi, līdzīgi kā lingvistika kognitīvajā zinātnē.

Piemērs: Džozefa Kosuta darbu sērija *"Art as Idea as Idea"* pēta, kā vārdi un objekti savstarpēji mijiedarbojas.

def·i·ni·tion (def'ə-nish'ən), *n.* [OFr. *definicion*; L. *definitio* < pp. of *definire*; see **DEFINE**], 1. a defining or being defined. 2. a statement of what a thing is. 3. a statement or explanation of what a word or phrase means or has meant. 4. a putting or being in clear, sharp outline. 5. the power of a lens to show (an object) in clear, sharp outline. 6. the degree of distinctness of a photograph, etc. 7. in *radio & television*, the degree of accuracy with which sounds or images are reproduced. Abbreviated **def.**

Džozefa Kosuta darbs *"Art as Idea as Idea"* ("Vārda definīcija")

Sistēmu teorija un procesu māksla

- / **Sistemātiskas pieejas.** Daudzi konceptuālie mākslinieki izmanto noteikumus, algoritmus vai sistemātiskas procedūras, kas atspoguļo datorzinātnes vai matemātikas metodes.

Piemērs. Sola Lelita "Sienas zīmējumi" tiek radīti, pamatojoties uz konkrētām rakstiskām instrukcijām, līdzīgi kā dators izpilda kodu.

- / **Atsauksmju cilpas.** Dažos darbos tiek izmantoti atgriezeniskās saites mehānismi, kas līdzinās sistēmu teorijas principiem zinātnē.

Piemērs. Hansa Hākes (*Hans Haacke*) kinētiskās skulptūras pēta fiziskās sistēmas, piemēram, kondensāciju, gaisa plūsmas un bioloģisko augšanu.

Hanss Hāke, "Zilais buras" (*Blue Sail*, 1965).

Starpdisciplināras mākslas un zinātnes saiknes

- / **Fizika un materialitāte.** Konceptuālā māksla bieži eksperimentē ar mākslas dematerializāciju, kas līdzinās kvantu fizikas uzsvaram uz nemateriālām parādībām (piemēram, enerģiju, viļņiem).

Piemērs: Īva Kleina darbs «Imateriālās gleznainās jutības zonas nodošana» (*Transfer of Zone of Immaterial Pictorial Sensibility*, 1959) ietver imateriālās «mākslinieciskās jutības» nodošanu, izaicinot mākslas objektu taustāmības izpratni.

- / **Bioloģija un ekoloģija.** Konceptuālie mākslinieki pēta dzīvo sistēmu un dabas ciklu mijiedarbību.

Piemērs. Agneses Dēnesas (Agnes Denes) darbs "Kuiešu lauks – konfrontācija" (Wheatfield – A Confrontation, 1982) pretstata lauksaimniecību un urbanizāciju, uzsverot ekoloģiskās problēmas.

- / **Informācijas pārslodze.** Mākslinieki kritizē, kā zinātne un tehnoloģijas ir radījušas pārmērīgu datu apjomu.

Piemērs: Dženijas Holceres (Jenny Holzer) LED darbi, piemēram, «Light Line», ilustrē, kā masu komunikācijas tehnoloģijas ietekmē zināšanu uztveri.

Datu un informācijas teorija

- / **Māksla kā dati.** Konceptuālā māksla bieži līdzinās informācijas teorijai, kas pēta datu pārraidi un kodēšanu. Teksta darbi un instrukcijas var tikt uztvertas kā māksliniecisku "datu paketi".
- / **Piemērs.** Lorensa Vainera uz valodu balstītie darbi ir atvērti interpretācijai, līdzīgi kā mainīgie matemātiskā funkcijā.

Matemātika un loģika

- / **Loģiskās struktūras.** Konceptuālie mākslinieki bieži izmanto matemātiskas vai loģiskas sistēmas, lai veidotu nozīmi.

Piemērs: Mela Bočnera (*Mel Bochner*) sērija "*Measurement Series*" tieši saista skaitliskās sistēmas ar telpiskajiem izmēriem, apšaubot cilvēka tieksmi kvantificēt pieredzi.

- / **Paradoksi.** Daudzi darbi rada filozofiskus paradoksus, kas līdzinās Gēdela nepilnības teorēmām vai kvantu mehānikas paradoksiem.

Piemērs: Marsela Dišāna darbs "*Līgava, ko izģērbuši viņas līgavaiņi, pat*" (*The Bride Stripped Bare by Her Bachelors, Even*) pēta absurdi mehāniskas sistēmas.

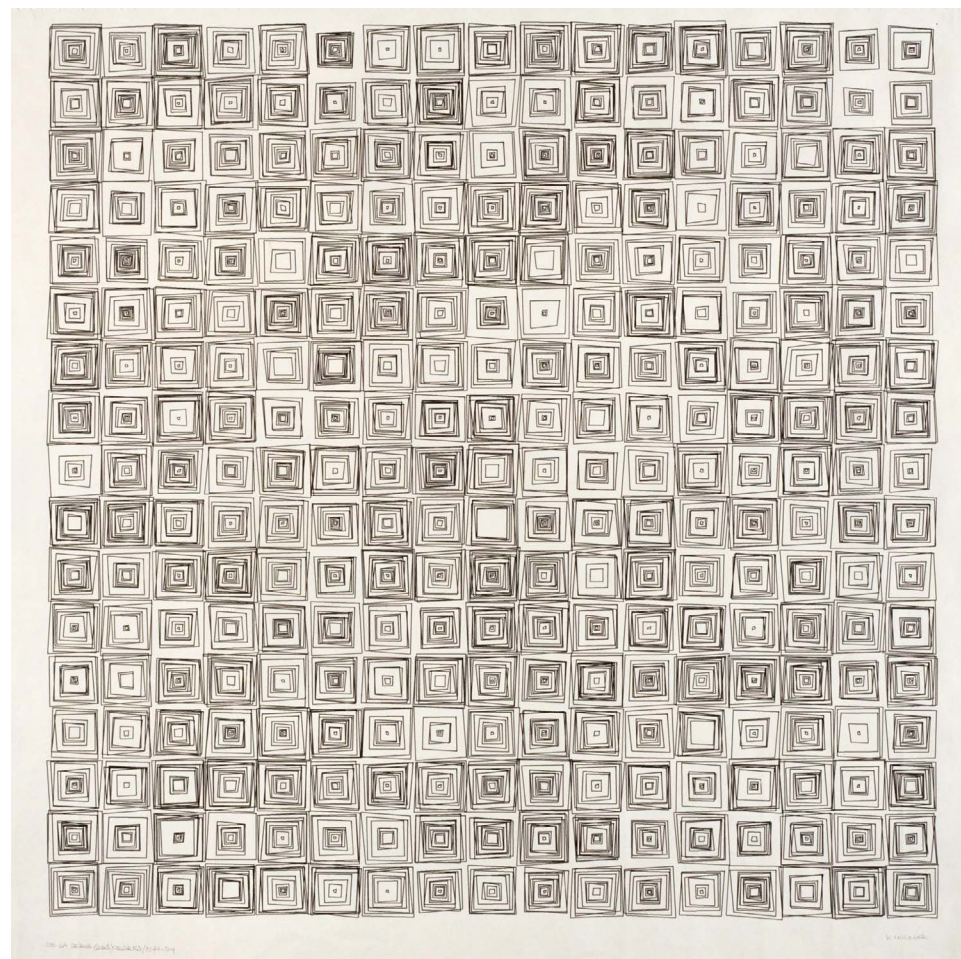

Neirozinātne un cilvēka mijiedarbība

- / Skatītāja smadzeņu aktivitāte. Konceptuālā māksla aktivizē vairākas kognitīvās funkcijas, piemēram, atmiņu, rakstu atpazīšanu un iztēli, piedāvājot plašu lauku neirozinātnes pētījumiem par mākslas uztveri.
- / Pētījumi rāda, ka abstrakti un konceptuāli darbi aktivizē smadzeņu zonas, kas saistītas ar problēmu risināšanu un nozīmes veidošanu, atšķirībā no tradicionālajām mākslas formām, kas vairāk koncentrējas uz estētisko baudījumu.

Tehnoloģija un konceptuālā māksla

- / **Digitālā māksla un mākslīgais intelekts.** Datorzinātnes attīstība ir paplašinājusi konceptuālās mākslas robežas, iekļaujot ģeneratīvo mākslu un mākslīgo intelektu. Kods kļūst par "konceptiju", bet iegūtie vizuālie darbi – par tās "īstenojumu".
- / **Piemērs.** Vera Molnāra (Vera Molnár), datorbāzētās mākslas pioniere, izmantoja algoritmus, lai radītu minimālistiskus, konceptuālus darbus.

Vera Molnāra, "Algoritmiskie darbi" (Algorithmic Works).

- / **Virtuālās telpas.** Konceptuālā māksla arvien vairāk pēta virtuālās realitātes, paplašinātās realitātes un virtuālo pasaulu koncepciju.

Zinātniskā kritika par konceptuālo mākslu

Pārbaudāmība. Kritiķi apgalvo, ka konceptuālās mākslas uzsvaram uz subjektīvu interpretāciju trūkst zinātniskajai precizitātei raksturīgās empīriskās stingrības.

Atkārtojamība. Lai gan daži konceptuālie darbi imitē zinātnisko atkārtojamību (piemēram, Sola Levita instrukcijas), to interpretācija var būt ļoti atšķirīga, izaicinot objektīvos standartus.

Konceptuālā māksla turpina smelties iedvesmu no zinātniskā diskursa un veicina tā attīstību. Izaicinot uztveri, pārdefinējot sistēmas un pētot nemateriālo, tā atspoguļo daudzas izziņas, kas ir centrālās zinātniskajai domai.

Amerikāņu konceptuālie mākslinieki un viņu galvenie darbi

Amerikāņu konceptuālie mākslinieki spēlēja nozīmīgu lomu konceptuālās mākslas kustības definēšanā un attīstībā 1960. un 1970. gados. Šie mākslinieki bieži koncentrējās uz valodu, instrukcijām, sistēmām un idejām, radot darbus, kuros intelektuālais iesaistījums bija svarīgāks par tradicionālajām estētiskajām vērtībām.

Džozefs Kosuts (dz. 1945)

"Māksla kā ideja kā ideja" (*Art as Idea as Idea*, 1966–1968):

Kosuta sērija koncentrējās uz pašas mākslas būtību. Darbi, piemēram, *"Viens un trīs krēsli"* (*One and Three Stools*), apvieno fizisku krēslu, tā fotogrāfiju un vārdnīcas definīciju. Šis darbs apšaubā, kā mēs veidojam nozīmi caur reprezentāciju.

Kosuta valodas un definīcijas izmantojums nostiprināja konceptuālo mākslu kā intelektuālas izpētes, nevis materiālas ražošanas disciplīnu.

Sols Levits (1928–2007)

"Sienas zīmējumi" (*Wall Drawings*, 1968–2007):

Levita sienas zīmējumi sastāv no detalizētām rakstiskām instrukcijām, kuras var izpildīt citi. Piemēram, "Sienas zīmējums Nr. 1" (*Wall Drawing #1*, 1968) ietver pamata ģeometriskus norādījumus, piemēram, līniju vilkšanu dažādos virzienos.

Levits uzskatīja, ka mākslas būtība ir idejā (konceptijā), savukārt tās fiziskā realizācija ir sekundāra.

Slavens citāts: "Ideja kļūst par mašīnu, kas rada mākslu."

Lorenss Vainers (1942–2021)

"Noņemšana līdz sienas apmetuma vai ģipškartona pamatnei" (*Removal to the Lathing or Support Wall of Plaster or Wallboard from a Wall*, 1970)

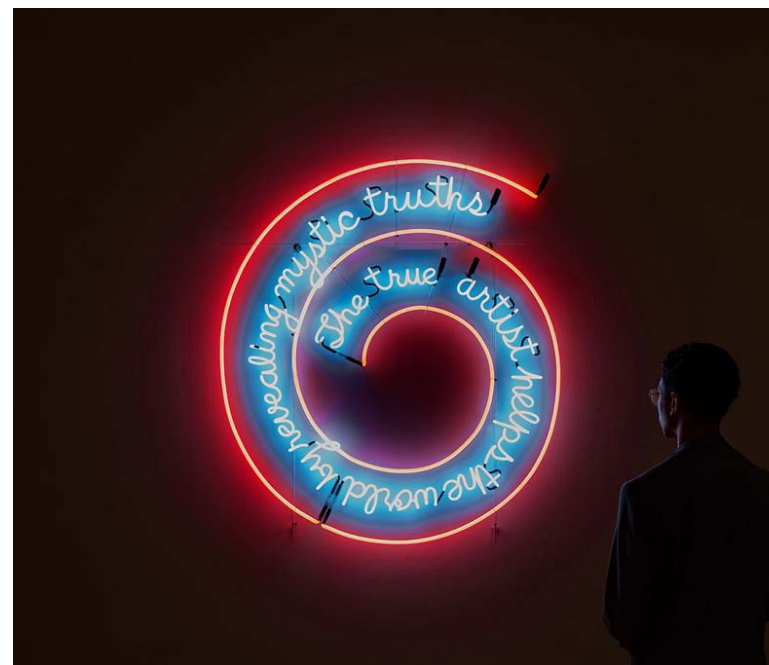

Būtisks konceptuāls darbs, kurā mākslas būtību veido materiāla noņemšana no sienas. Darbs var pastāvēt kā rakstisku instrukciju kopums vai kā fiziska intervence, demonstrējot mākslas dematerializāciju.

Vainers bieži izmantoja vienkāršus, uz tekstu balstītus apgalvojumus, lai aprakstītu darbības vai koncepcijas. Viņa darbi aicina skatītājus iesaistīties mākslas darbu, nevis to fiziski redzēt.

Brūss Naumens (Bruce Nauman, dz. 1941)

"Īsts mākslinieks palīdz pasaulei, atklājot mistiskās patiesības" (*The True Artist Helps the World by Revealing Mystic Truths*, 1967)

Neona skulptūra, kas apvieno humoru un filozofisku izpēti par mākslinieka lomu.

Vito Akonči (Vito Acconci, 1940–2017)

"Sēklu gulta" (Seedbed, 1972).

Akonči slēpās zem galerijas uzbrauktuves, runājot mikrofona un aprakstot fantāzijas par apmeklētājiem, kas staigāja virs viņa. Šis provokatīvais darbs izpludināja robežas starp publisko un privāto, mākslu un vuārismu.

"Sekošanas performance" (Following Piece, 1969).

Akonči nejauši izvēlējās un sekoja cilvēkiem publiskās vietās, dokumentējot savas darbības kā komentāru par novērošanu, personiskajām robežām un cilvēcisko saikni.

Roberts Moriss (Robert Morris, 1931–2018)

"Kaste ar tās pašas tapšanas skaņu" (Box with the Sound of Its Own Making, 1961).

Koka kaste, kurā tiek atskaņots tās izgatavošanas ieraksts. Darbs koncentrējas uz radīšanas procesu un tam veltīto laiku, nevis uz pašu objektu.

Moriss veicināja konceptuālās mākslas attīstību, uzsverot procesu pār galarezultātu, bieži pētot fizisko darbu un materialitāti.

[Recording of "Box with the Sound of its Own Making" by Robert Morris on Vimeo](#)
[My Favorite Things: Dan Webb on Robert Morris' "Box with the Sound of Its Own Making"](#)

Eds Rušē (*Ed Ruscha*, dz. 1937)

"Katra ēka Saulesrieta bulvārī" (*Every Building on the Sunset Strip*, 1966).

Fotogrāfiska grāmata, kas dokumentē katru ēku noteiktā posmā gar Saulesrieta bulvāri Losandželosā. Šis darbs pēta pilsētas ainavas un apšaubā tradicionālo mākslas izpratni kā unikālu vai ar roku darinātu.

"Dažādas mazas uguns un piens" (*Various Small Fires and Milk*, 1964).

Grāmata ar fotogrāfijām, kurās attēlotas mazas uguns (sērkokčiņi, sveces utt.) un glāze piena. Rušē neitrālā pieeja mazina tradicionālos stāstījuma elementus, koncentrējoties uz vienkāršiem, ikdienišķiem attēliem.

Marta Roslere (*Martha Rosler*, dz. 1943)

"Virtuves semiotika" (*Semiotics of the Kitchen*, 1975).

Performanču video, kurā Roslere parodē kulinārijas raidījumus, alfabētiskā secībā nosaucot virtuves piederumus un vienlaikus izpildot agresīvas kustības. Darbs kritizē dzimumu lomas un mājas darbu sadali.

Martha Rosler - *Semiotics of the Kitchen* 1975

Rosleres konceptuālie darbi apvieno tekstu, attēlu un performanci, lai risinātu feminisma, politikas un patērētāju kultūras jautājumus.

Biežākās tēmas Amerikas konceptuālajā mākslā

1. Dematerializācija. Mākslinieki bieži atteicās no tradicionālajiem medijiem, radot īslaicīgus, uz tekstu vai instrukcijām balstītus darbus.
2. Institūciju kritika. Daudzi darbi izaicina galeriju, muzeju un mākslas tirgus ietekmi un kritizē varas mehānismus.
3. Uzmanības centrā – valoda. Teksts kļuva par dominējošu mediju, pētot, kā vārdi rada vai aizēno nozīmi.
4. Politiskā iesaiste. Vairāki mākslinieki, īpaši sievietes un mazākumtautību pārstāvji, izmantoja konceptuālo mākslu, lai pievērstos sociālām tēmām, piemēram, rasismam, seksismam un karam.

Amerikāņu konceptuālie mākslinieki pārveidoja globālo mākslas pasauli, izvirzot idejas un procesus augstāk par fiziskiem objektiem un mudinot auditoriju kritiski domāt par mākslas lomu sabiedrībā.

Mākslas darbu pamatprincipi Amerikas konceptuālo mākslinieku darbos balstās uz intelektuālu iesaisti, mākslas pārdzīvojuma pārdefinēšanu un sociālo kritiku. Šie principi uzsver mākslas darba ideju vai koncepciju pār tā fizisko formu vai estētisko vērtību.

Galvenie principi, kas izpētīti viņu darbos

Koncepta pārākums

Fokuss uz idejām, nevis objektiem.

- / Mākslas darba fiziskā forma ir sekundāra; vissvarīgākā ir ideja vai jautājums, ko tas izraisa. Šis princips izaicina tradicionālo mākslas izpratni kā par vizuālu vai materiālu objektu.
- / **Piemērs: Džozefa Kosuta darbs "Viens un trīs krēsli" ilustrē reprezentācijas jēdzienu un dažādos veidus, kā interpretēt objektu (kā fizisku lietu, attēlu vai vārdu).**

Mākslas objekta dematerializācija

Māksla kā process vai instrukcija.

- / Daudzi darbi pastāv kā instrukcijas, teksti vai idejas, nevis taustāmi objekti. Tas mazina atkarību no tradicionālās meistarības vai mākslas pastāvīguma.
- / Piemērs. Sola Levita "Sienas zīmējumi" ir instrukciju kopums, ko izpilda citi, uzsverot procesu pār fizisko zīmējumu.

Īslaicīgas vai konceptuālas formas.

- / Mākslas darbi var pastāvēt tikai īslaicīgi (performances, akcijas) vai kā koncepcijas, kurām nav nepieciešama fiziska realizācija.
- / Piemērs: Lorenša Vainera darbs «36 x 36 collu noņemšana līdz sienas apmetuma vai ģipškartona pamatnei» pastāv gan kā darbība, gan kā teksta apraksts.

Valoda kā medijs

Vārdi attēlu vietā.

- / Valoda bieži kļūst par galveno mediju, izpaužoties kā instrukcijas, apraksti vai apgalvojumi. Teksts tiek izmantots ideju komunikācijai, bieži atstājot tā interpretāciju skatītājam.
- / Piemērs: Lorenša Vainera teksta darbi, piemēram, "Sastāvdaļas, kas kopā veido veseluma šķietamību" (*Bits and Pieces Put Together to Present a Semblance of a Whole*), *paļaujas uz skatītāja iztēli mākslas darba realizēšanai.*

Semiotika un vārdu spēks.

- / Daudzi mākslinieki pēta, kā valoda konstruē nozīmi, atklājot tās neskaidrības vai pretrunas.
- / Piemērs. Džona Baldesari darbs "Padomi māksliniekiem, kuri vēlas pārdot" kritizē mākslas pasaules klišejas, izmantojot humoru un vienkāršu valodu.

Skatītāja iesaiste un interpretācija

Aktīva līdzdalība.

- / Skatītāji bieži tiek aicināti iesaistīties intelektuāli, emocionāli vai pat fiziski. Māksla nav pilnīga bez viņu interpretācijas.
- / Piemērs: Vito Akonči darbā "Sekošanas performance" (Following Piece) nejauši izvēlētie indivīdi, kuriem viņš sekoja, neapzināti kļuva par darba daļu.

Atvērtas nozīmes.

- / Konceptuālā māksla pretojas vienoizīmīgām interpretācijām, aicinot uz daudzpusīgu lasījumu. Tā bieži

izmanto neskaidrus vai minimālus elementus, lai rosinātu kritisko domāšanu.

- / Piemērs: Brūsa Naumena darbs "Īsts mākslinieks palīdz pasaulei, atklājot mistiskās patiesības" var tikt interpretēts gan kā patiess, gan kā ironisks izteikums.

Mākslas un institūciju kritika

Kas ir māksla?

- / Konceptuālā māksla apšaubā tradicionālās mākslas definīcijas, pētot, vai idejas, instrukcijas vai ikdienas objekti var būt māksla.
- / Piemērs. Marsela Dišāna "Strūklaka" (agrīna ietekme) raisa pārdomas, vai pīsuārs, parakstīts un novietots galerijā, var kļūt par mākslu.

Institucionālā kritika

- / Daudzi konceptuālie darbi analizē muzeju, galeriju un mākslas tirgus lomu, nosakot, kas tiek uzskatīts par vērtīgu vai leģitīmu.
- / Piemērs. Hansa Hākes "Šapolskis un citi: Manhetenas nekustamā īpašuma īpašumi" atklāj korupciju mākslas pasaulē un nekustamā īpašuma industrijā.

Sistemātiski un uz noteikumiem balstīti procesi

Sistēmu un loģikas izmantošana.

- / Konceptuālie mākslinieki bieži veido darbus, balstoties uz noteikumiem, sistēmām vai loģiskiem principiem. Tas atspoguļo interesi par kārtību, struktūru un matemātiku.

- / Piemērs. Sola Levita darbi tiek izpildīti pēc sistemātiskām instrukcijām, atgādinot programmēšanas vai algoritmisko loģiku.

Atkārtošana un sērijveida process

- / Daži mākslinieki izmanto atkārtošānu vai sērijveida procesus, lai uzsvētu mākslas radīšanas sistemātisko dabu.
- / Piemērs: Eda Rušē darbs "Katra ēka Saulesrieta bulvārī" dokumentē noteiktu pilsētvides posmu, reducējot to līdz attēlu secībai.

Sociālā un politiskā iesaiste

Māksla kā aktīvisms.

- / Konceptuālie mākslinieki bieži izmanto savus darbus, lai kritizētu sociālās, politiskās vai kultūras sistēmas. Tiek pievērsta uzmanība jautājumiem, piemēram, rasei, dzimumam, šķirai un karam.
- / Piemērs: Adrianas Paiperes "Vizītkartes" tieši konfrontē skatītājus ar viņu rasu aizspriedumiem, padarot konceptuālo mākslu par aktīvisma formu.

Ikdienas dzīve kā māksla.

- / Izmantojot ikdienas objektus vai darbības, mākslinieki izpludina robežu starp mākslu un dzīvi, padarot mākslu par sociālās apziņas rīku.
- / Piemērs. Martas Rosleres "Virtuves semiotika" kritizē tradicionālās dzimumu lomas, parodējot mājās veicamos ikdienas darbus.

Laika un telpas dimensijas

Uzmanība laikam un telpai.

- / Daudzi konceptuālie darbi uzsver laika, telpas vai to mijiedarbības, bieži reducējot šos aspektus līdz abstraktiem konceptiem.
- / Piemērs. Ona Kavaras "Datuma gleznas" dokumentē konkrētas dienas, iemiesojot laika pārejas efemero raksturu fiziskā formā.

Vietai piesaistīta specifiska māksla.

- / Daži darbi ir saistīti ar konkrētām vietām vai kontekstiem, uzsverot to attiecības ar apkārtējo vidi.
- / Piemērs. Valtera de Marijas (Walter De Maria) "Zibens lauks" (The Lightning Field, 1977) ir liela mēroga mākslas darbs uz zemes, kas mijiedarbojas ar dabas parādībām un ģeogrāfiju.

Humors, ironija un paradokss

Rotaļīga provokācija.

- / Konceptuālā māksla bieži izmanto humoru vai ironiju, lai sagrautu gaidas un izaicinātu normas.
- / Piemērs: Džona Baldesari "Es neradīšu vairs garlaicīgu mākslu" izmanto bērnišķīgu vingrinājumu, lai pajokotu par mākslinieciskajām konvencijām.

Paradoksi un pretrunas.

- / Mākslinieki rada darbus, kas pretojas loģiskai izskaidrošanai, izceļot pretrunas vai absurditāti.

- / Piemērs. Brūsa Naumena darbi, piemēram, "Pašportrets kā strūklaka" ir vienlaikus gan humoristisks, gan provokatīvs

Uzmanība dokumentācijai

Māksla kā ieraksts.

- / Daudzi konceptuālie darbi ir īslaicīgi vai ideju balstīti, tādēļ mākslinieki paļaujas uz dokumentāciju (fotogrāfijas, tekstus, video), lai saglabātu un izplatītu savus darbus.
- / Piemērs. Vito Akonči performanču darbi, piemēram, "Sēklu gulta", mūsdienās galvenokārt tiek piedzīvoti fotogrāfijās vai tekstuālos ierakstos.

Māksla kā instrukcija.

- / Daudzi darbi tiek prezentēti kā instrukcijas vai apraksti, padarot dokumentāciju par pašu mākslas darbu.
- / Piemērs. Sola Levita sienas zīmējumu instrukcijas bieži tiek izstādītas līdzās realizētajiem darbiem.

Prioritizējot domāšanu, mijiedarbību un kritiku pār materiālu ražošanu, amerikāņu konceptuālie mākslinieki revolucionizēja veidu, kā mēs uztveram un pieredzam mākslu, virzot to intelektuāli un sociāli nozīmīgās sfērās.

Džozefs Kosuts

Dzīve un karjera

- / **Dzimis 1945. gada 31. janvārī, Toledo, Ohaio, ASV.**
- / **Kosuts studēja vizuālo mākslu Ņujorkas Vizuālās mākslas skolā (School of Visual Arts) un apmeklēja lekcijas jaunajā Sociālo pētījumu skolā (New School for Social Research) un ieinteresējās par filozofiju, īpaši Ludviga Vitgenšteina (Ludwig Wittgenstein) idejām, kas būtiski ietekmēja viņa mākslu.**
- / 1960. un 1970. gados viņš kļuva par vienu no vadošajiem konceptuālās mākslas aizstāvjiem, koncentrējoties uz valodas, nozīmes un reprezentācijas attiecībām.

Mākslinieciskā filozofija

- / Kosuts apgalvoja, ka mākslinieka uzdevums ir apšaubīt pašas mākslas būtību. Viņa darbi bieži kritizē tradicionālās mākslas definīcijas un pēta robežas starp objektiem, valodu un idejām.
- / Viņš uzskatīja, ka mākslai nevajadzētu balstīties uz estētisko pieredzi, bet gan uz intelektuālu iesaisti.

Galvenie mākslas darbi

"Viens un trīs krēsli" (One and Three Chairs, 1965)

- / Viens no Kosuta slavenākajiem darbiem. Darbs sastāv no reāla krēsla, šī krēsla fotogrāfijas un vārdnīcas definīcijas vārdam "krēsls". Pamata doma – apšaubīt reprezentācijas būtību un to, kā mēs uztveram un kategorizējam objektus.
- / Izcelt atšķirību starp fizisko objektu, tā attēlu un tā valodisko aprakstu.

"Māksla kā ideja kā ideja" (Art as Idea as Idea, 1966–1968)

- / Darbu sērija, kurā vārdnīcas definīcijas tādiem vārdiem kā "māksla", "nozīme" un "ideja" tiek attēloti kā liela izmēra teksta paneli. Sērija pēta mākslas un valodas konceptuālos pamatus.

"Otrā izmeklēšana" (The Second Investigation, 1968–1974)

- / Teksta instalāciju sērija dažādās valodās, paplašinot konceptuālās mākslas globālo tvērumu.

Mantojums

Kosuta darbi nostiprināja ideju, ka mākslas konceptuālais un intelektuālais process var būt nozīmīgāks par tās fizisko izpaušmi. Viņš turpina veidot tekstuālās instalācijas un tiek uzskatīts par vienu no nozīmīgākajiem savas paaudzes konceptuālajiem māksliniekiem.

Roberts Moriss (Robert Morris, 1931–2018)

Dzīve un karjera

- / **Dzimis 1931. gada 9. februārī, Kanzassitijā, Misūri štatā, ASV.**
- / **Moriss studēja Kanzassitijas Universitātē un vēlāk mācījās Rīda koledžā (Reed College) un Hantera koledžā (Hunter College). Sākotnēji viņš strādāja kā gleznotājs, taču 1960. gados pievērsās skulptūrai un konceptuālajai mākslai.**
- / *Kā minimālisma un konceptuālās mākslas ideju virzītājs Moriss bija arī teorētiķis, kurš rakstīja ietekmīgus esejas par mākslu un uztveri.*

Mākslinieciskā filozofija

- / Moriss pētīja objektu, telpas un skatītāja uztveres attiecības. Viņš uzskatīja, ka mākslai jāiesaista skatītājs gan fiziski, gan intelektuāli.
- / Viņa darbi bieži analizēja procesu, materialitāti un mākslas objekta dematerializāciju.

Galvenie mākslas darbi

"Kaste ar tās pašas tapšanas skaņu" (*Box with the Sound of Its Own Making*, 1961).

- / Neliela koka kaste, kurā ir audioieraksts ar tās izgatavošanas skaņām. Darbs uzsver radīšanas procesu, nevis galarezultātu.

"Bez nosaukuma (L-sijas)" (*Untitled (L-Beams)*, 1965)

- / Trīs lielas, identiskas L formas skulptūras, novietotas dažādās pozīcijās. Darbs pēta, kā telpiskā izvietošana ietekmē uztveri, uzsverot skatītāja lomu mākslas pieredzē.

"Procesa mākslas darbi" (*Process Art Works*, 1968–1970)

- / Moriss procesa mākslas darbos izmantoja tādus materiālus kā filcs, diegi un kausēts svins, uzsverot radīšanas aktu un materiālu īpašības.
- / **Piemērs** – "Bez nosaukuma (Filca gabali)" (*Untitled (Felt Pieces)*) – filca sloksnes, kas tiek drapētas un salocītas, ļaujot gravitācijai un nejaušībai noteikt to galīgo formu.

Novērošanas darbi

- / Moriss radīja spoguļus un instalācijas, kas spēlējās ar skatītāja uztveri un telpisko dinamiku.

Mantojums

Moriss bija pionieris minimālismā, procesa mākslā un konceptuālajā mākslā. Viņa teorētiskie raksti un lielizmēra instalācijas atstājušas dziļu ietekmi uz mūsdienu mākslu.

Sols Levits (Sol LeWitt, 1928–2007)

Dzīve un karjera

- / **Dzimis 1928. gada 9. septembrī, Hārtfordā, Konektikutā, ASV.**
- / **Levits studēja Sirakūzu Universitātē un dienēja ASV armijā, pirms 1950. gados pārcēlās uz Ņujorku, kur strādāja kā grafikas dizainers arhitekta I.M. Pei birojā.**
- / 1960. gados viņš kļuva par vienu no vadošajām minimālisma un konceptuālās mākslas figūrām.

Mākslinieciskā filozofija

- / Levits uzsvēra ideju pārākumu mākslā, apgalvojot, ka mākslas darba izpildi var veikt ikviens, kurš seko norādījumiem.
- / Viņa slavenais teiciens: "Ideja kļūst par mašīnu, kas rada mākslu."
- / Viņš strādāja sistemātiski un uz noteikumiem balstītiem procesiem, bieži izmantojot ģeometriskas formas un matemātisko loģiku.

Galvenie mākslas darbi

- / **"Sienas zīmējumi"** (*Wall Drawings, 1968–2007*)
- / Darbi sastāv no rakstiskām instrukcijām liela mēroga zīmējumiem, kas veidoti tieši uz sienām.
Piemērs –
- / "Sienas zīmējums Nr. 1" (*Wall Drawing #1*). Vienkārša taisna līnija, kas novilkta no apakšējā kreisā stūra līdz augšējam labajam stūrim.
- / Instrukcijas ļauj darbus atjaunot jebkurā vietā, padarot ideju, nevis objektu, par mākslas būtību.

"Modulārās struktūras" (*Modular Structures, 1965–1976*).

- / Levits veidoja skulptūras, izmantojot režģus un kubus, pētot atkārtosanos, simetriju un matemātiskos principus.
- / **Piemērs – "Atvērto kubu sērija"** (*Open Cube series*), kurā sistemātiski tika noņemtas daļas no kuba, lai radītu variācijas.

"Nepabeigtie atvērtie kubi" (*Incomplete Open Cubes, 1974*).

- / Skulptūru sērija, kas balstīta uz visām iespējamām nepabeigta kuba variācijām. Darbs apvieno loģiku un vizuālo minimālismu.

"Krāsu joslas" (*Bands of Color*).

Vēlākajos gados Levita sienas zīmējumi kļuva arvien krāsaināki un sarežģītāki, bieži izmantojot spilgtus ģeometriskus rakstus.

Mantojums

Levits no jauna definēja mākslinieka lomu kā ideju, nevis objektu radītāju. Viņa uzsvars uz procesu, sadarbību un mākslas reproducējamību ietekmējis vairākas mākslinieku paaudzes.

Salīdzinošās tēmas viņu darbos

- / Kosuts koncentrējās uz valodu, filozofiju un pašas mākslas definīciju. Viņa darbi ir ļoti intelektuāli un tekstuāli orientēti.
- / Moriss pētīja materialitāti, procesu un skatītāja uztveri. Viņa darbi bieži mijiedarbojas ar fizisko telpu un ķermenisko apziņu.
- / Levits izstrādāja sistemātisku un uz noteikumiem balstītu mākslu, uzsverot ideju reproducējamību un konceptuālismu pār fiziskumu.

Šie trīs mākslinieki pārstāv atšķirīgas, bet savstarpēji saistītas pieejas konceptuālajai mākslai, kopīgi pārdefinējot mākslas robežas.

Marsels Dišāns (*Marcel Duchamp, 1887–1968*)

Valsts - Francija (vēlāk dzīvoja ASV)

Loma - Konceptuālās mākslas priekštecis, kura "gatavdarbi" (*readymades*) izaicināja mākslas definīciju.

Principi

- / Māksla ir ideja, nevis amatniecība vai prasme.
- / Ikdienas priekšmeti var kļūt par mākslu, ja tie tiek novietoti jaunā kontekstā un mākslinieks tiem piešķir nozīmi.
- / Mākslai jārosina intelektuāla iesaiste un jāapšaubā tradicionālās normas.

Slaveni mākslas darbi

"Strūklaka" (*Fountain*, 1917)

- / Pisuārs ar parakstu "R. Mutt", kas pārdefinēja mākslu, pārvēršot ikdienišķu objektu par galerijā izstādītu darbu.

"L.H.O.O.Q." (1919):

- / Pastkarte ar *Mona Lizas* attēlu, kam piezīmētas ūsas un bārda, kritizējot mākslas pielūgsmes tradīcijas.

"Lielais stikls" (Līgava, ko izgērbuši viņas līgavaiņi, pat" (*The Large Glass* (*The Bride Stripped Bare by Her Bachelors, Even*), 1915–1923):

- / Komplekss, simbolisks darbs, kas izmanto industriālus materiālus un pēta vēlmes un neveiksmes tēmas.

Džozefs Boiss (*Joseph Beuys*, 1921–1986)

Valsts - Vācija

Loma - Viens no vadošajiem Eiropas konceptuālās mākslas pārstāvjiem, Boiss uzsvēra mākslas lomu sociālajā pārveidē.

Principi

- / Māksla kā sociāls un politisks instruments.
- / Ikvienam ir radošais potenciāls ("*sociālā skulptūra*").
- / Viņa darbos bieži tiek izmantoti autobiogrāfiski elementi un mitoloģiski simboli.

Slaveni mākslas darbi

"Kā izskaidrot gleznas beigtam zaķim" (*How to Explain Pictures to a Dead Hare*, 1965)

- / Boiss performancē turēja rokās beigtu zaķi, pētot mistikas un mākslas nesaprotamības aspektus.

"7000 ozoli" (*7000 Oaks*, 1982–1987):

- / Vērienīgs vides mākslas projekts, kurā tika stādīti koki Kaselē, Vācijā, apvienojot ekoloģisko aktīvismu un mākslu.

"Man patīk Amerika, un Amerikai patīku es" (*I Like America and America Likes Me*, 1974):

- / Performance, kurā Boiss dzīvoja telpā kopā ar koijotu, simbolizējot dabas un kultūras izlīgumu.

Marina Abramoviča (*Marina Abramović*, dz. 1946)

Valsts - Dzimusi Dienvidslāvijā (Serbijā)

Loma - Abramoviča ir performanču māksliniece, kuras darbi uzsver izturību, ievainojamību un cilvēcisko saikni.

Principi

- / Māksla kā fizisko un emocionālo robežu pārbaudījums.
- / Ķermenis gan kā medijs, gan kā mākslas priekšmets.
- / Auditorijas līdzdalība un konfrontācija.

Slaveni mākslas darbi

"Ritms 0" (*Rhythm 0*, 1974):

- / Abramoviča ļāva skatītājiem izmantot 72 objektus uz sava ķermeņa, tostarp ieroci, pētot uzticību un agresiju.

"Mākslinieks ir klātesošs" (*The Artist Is Present*, 2010) Marina & Ulay @ MoMA (*The Artist is Present*)

Performance Modernās mākslas muzejā (MoMA), kur Abramoviča klusi sēdēja pretī apmeklētājiem, radot intīmu saikni.
Marina & Ulay @ MoMA (*The Artist is Present*)

"Atlikušā enerģija" (*Rest Energy*, 1980):

- / Sadarbība ar Ulayu, kur pāris balansēja ar loku un bultām, kas bija vērstas pret Abramoviču, simbolizējot uzticību un spriedzi.

Īvs Kleins (*Yves Klein*, 1928–1962)

Valsts - Francija

Loma - Pazīstams ar savām monohromajām gleznām un eksperimentālajiem konceptiem.

Principi

- / Nemateriālās un tīras pieredzes izpēte.
- / Māksla kā garīgs akts, samazinot materiālās formas nozīmi.
- / Mākslinieka vīzija ir centrālā, pat ja fiziskā izpilde ir minimāla.

Slaveni mākslas darbi

"IKB (Starptautiskais Kleina zils)" (*International Klein Blue*, 1957)

- / Monohromu gleznu sērija, kas izmantota mākslinieka paraksta ultramarīna zilajā tonī.

"Antropometrijas" (*Anthropometries*, 1960):

- / Performances, kurās kaili modeļi krāsoja sevi ar zilu pigmentu un atstāja ķermeņa nospiedumus uz audekla.

"Lēciens tukšumā" (*Leap into the Void*, 1960):

- / Iestudēta fotogrāfija, kurā Kleins "lec" tukšā telpā, simbolizējot brīvību un nemateriālismu.

Ons Kavara (*On Kawara*, 1933–2014)

Valsts - Dzimis Japānā, bet aktīvi darbojās globāli, tostarp Eiropā.

Loma - Kavara darbi ir minimālistiski un cieši saistīti ar laiku un eksistenci.

Principi

- / Māksla kā eksistences ieraksts.
- / Uzsvars uz laiku, atkārtosanos un ikdienas rituāliem.
- / Minimālisms kā universālās komunikācijas līdzeklis.

Slaveni mākslas darbi

"Datuma gleznas" (Šodienas sērija) (*Date Paintings (Today Series)*, 1966–2014)

- / Gleznas, kurās attēlots konkrētās dienas datums baltā tekstā uz monohroma fona, simbolizējot laika ritējumu.

"Es piecēlos" (*I Got Up*, 1968–1979)

- / Pastkartes, kas katru dienu tika nosūtītas draugiem, norādot laiku, kad mākslinieks pamodies.

"Es joprojām esmu dzīvs" (*I Am Still Alive*, 1969–)

- / Telegrammas ar vienkāršu paziņojumu "Es joprojām esmu dzīvs", uzsverot eksistences nozīmi.

Hanss Hāke (Hans Haacke, dz. 1936)

Valsts - Vācija

Loma - Institucionālās kritikas pionieris, kura darbi koncentrējas uz politiku, ekonomiku un sistēmām.

Principi

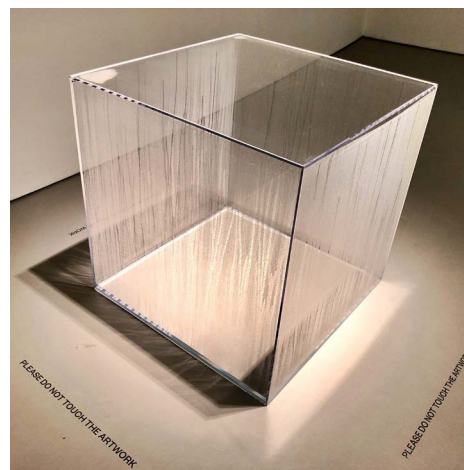
- / Māksla kā varas struktūru kritika.
- / Attiecību izpēte starp mākslas institūcijām, finansēm un politiku.
- / Sistēmu (dabas vai sociālo) izmantošana kā metaforas.

Slaveni mākslas darbi:

"Šapolskis un citi: Manhetenas nekustamā īpašuma īpašumi" (*Shapolsky et al. Manhattan Real Estate Holdings*, 1971)

- / Detalizēts pētījums par neētiskām nekustamā īpašuma praksēm, kritizējot bagātību un nevienlīdzību.

"Kondensācijas kubs" (*Condensation Cube*, 1963–1965)

- / Caurspīdīgs kubs ar ūdens pilieniem, kas veidojas tā iekšpusē, simbolizējot dabas sistēmas un procesus.

"Dāvanu zirgs" (Gift Horse, 2015)

- / Skeleta zirga skulptūra ar biržas cenu lentu, kas uzstādīta Trafalgaras laukumā, kritizējot kapitālismu un bagātību.

Viktors Bērdžins (Victor Burgin, dz. 1941)

Valsts - Apvienotā Karaliste

Loma - Bērdžins pazīstams ar fotogrāfijas, teksta un kritiskās teorijas integrēšanu konceptuālajā mākslā.

Principi

- / Māksla kā mediju un kultūras kritika.
- / Valoda un attēls kā instrumenti varas un identitātes apšaubīšanai.
- / Mākslas darbi kā esejas vai argumenti.

Slaveni mākslas darbi

"Fototaka" (Photopath, 1967)

- / Konceptuāla grīdas instalācija ar drukātiem fotogrāfiskiem attēliem.

"Ko tev nozīmē īpašumtiesības?" (What Does Possession Mean to You?, 1976)

- / Teksta un attēla darbs, kas kritizē patērētāju kultūru un reklāmu.

"UK76" (UK76, 1976)

- / Sērija, kas pievēršas šķiru, dzimuma un politikas jautājumiem Lielbritānijā.

Konceptuālā māksla Čehoslovākijā (Čehijā)

Jirži Kolāžs (Jiří Kolář, 1914–2002)

Loma - Dzejnieks, vizuālais mākslinieks un nozīmīga figūra čehu konceptuālajā mākslā.

Dzīve

- / Dzimis: 1914. gada 24. septembrī, Protivínā, Čehoslovākijā.
- / Sākotnēji dzejnieks, Kolāžs 1950. gados pievērsās vizuālajai mākslai pēc tam, kad komunistiskais režīms viņu cenzēja.
- / Viņš izstrādāja jaunus mākslinieciskos paņēmienus, piemēram, čazmaža (*chiasmage*) un rolāžu (*rollage*), apvienojot tekstu un attēlu u s.

- / Pēc Varšavas pakta iebrukuma 1968. gadā Jirži Kolāžs emigrēja uz Parīzi, kur turpināja savu māksliniecisko darbību.

Principi

- / Uzsvars uz teksta un attēla attiecībām, apvienojot literatūru un vizuālo mākslu.
- / Totalitārisma kritika un fragmentācijas un rekonstrukcijas tēmu izpēte.
- / Viņa darbi bieži izmantoja esošus materiālus, lai radītu jaunas nozīme

Slaveni mākslas darbi

"Čazmažas sērija» (*Chiasmage Series*):

- / Kolāžas, kas veidotas, pārkārtojot un fragmentējot tekstu un attēlus, simbolizējot mūsdienu dzīves haosu.

"Dienasgrāmata 1968" (*Diary 1968*):

- / Vizuāla dienasgrāmata, kas apvieno avīžu izgriezumus un personiskas pārdomas, atspoguļojot Prāgas pavasara satricinājumus.

"Pakārtās poēmas" (*Hanging Poems*):

- / Instalācijas, kurās dzejoļi tika iekārti telpā, izaicinot literatūras un vizuālās mākslas robežas.

Karels Milers (Karel Miler, 1940–2016)

Loma - Performanču un konceptuālais mākslinieks, pazīstams ar saviem minimālistiskajiem un īslaicīgajiem darbiem.

Dzīve

- / Dzimis 1940. gada 3. decembrī, Prāgā, Čehoslovākijā.
- / Studēja Prāgas Mākslas akadēmijā.
- / Aktīvi darbojās 1970. un 1980. gados, viņa darbus ietekmēja represīvā politiskā vide, veidojot tos ar uzsvaru uz vienkāršību un introspekciju.

Principi

- / Minimālisma un eksistenciāla pieeja, izmantojot vienkāršas darbības un objektus, lai nodotu dziļas nozīmes vēstījumu.
- / Koncentrējās uz īslaicīgumu, klātbūtni un mākslinieka lomu kā starpnieku starp idejām un realitāti.
- / Bieži izvairījās no materialitātes, veidojot pārejošas performances un žestus.

Slaveni mākslas darbi

"Darbības" (Akce)

- / Performanču sērija, kurā ietilpa vienkārši, simboliski akti, piemēram, nekustīga stāvēšana vai objektu pārvietošana, kas atspoguļo eksistences un laika tēmas.

"Līnijas un telpa"

- / Fizisku līniju un telpisko attiecību izmantošana, lai izpētītu uztveres robežas.

"Bez nosaukuma performanču sērija"

- / Žesti, piemēram, slaucīšana vai telpu marķēšana, uzsverot procesu pār rezultātu.

Milans Kņižāks (Milan Knížák, dz. 1940)

Loma - Multimediju mākslinieks, performanču mākslinieks un teorētiķis, viens no Fluksa kustības līderiem Austrumeiropā.

Dzīve

- / Dzimis 1940. gada 19. aprīlī, Plzeņā, Čehoslovākijā.
- / 1960. gados kļuva par nozīmīgu figūru Prāgas mākslas aprindās.
- / Komunistiskais režīms apspieda viņa aktivitātes, taču viņš saglabāja starptautisku ietekmi, īpaši Fluksa kustībā.
- / Vēlāk kļuva par Prāgas Nacionālās galerijas direktoru.

Principi

- / Izaicināja tradicionālās mākslas formas, uzsverot interaktivitāti, neparedzamību un pretestību komercializācijai.
- / Pētīja eksistences absurdumu un cilvēka uztveres robežas.
- / Strādāja dažādos medijos, no performanču mākslas un mūzikas līdz objektiem un instalācijām.

Slaveni mākslas darbi

"Saplēstā mūzika" (*Broken Music*, 1963–1965)

- / Modificētas vinila plates, kas radīja jaunas skaņas un nozīmes, būtisks ieguldījums Fluksa kustībā.

"Demonstrācijas" (*Demonstrations*)

- / Publiskas performances, kas izpludināja robežu starp mākslu un ikdienas dzīvi, piemēram, staigāšana dīvainā veidā vai negaidītu trokšņu radīšana sabiedriskās vietās.

"Guļammaisi" (*Sleeping Bags*)

- / Instalācijas, kurās izmantoti personiski priekšmeti, lai raisītu intimitāti un cilvēka ievainojamības sajūtu.

Jiržī Kovanda (Jiří Kovanda, dz. 1953)

Loma - Minimālisma un performanču mākslinieks, kura darbi bieži ietver smalkas, gandrīz nepamanāmas darbības.

Dzīve

- / Dzimis 1953. gada 1. martā, Prāgā, Čehoslovākijā.
- / Kopš 1970. gadiem Kovandas darbi atspoguļo dzīvi represīvā režīmā, izmantojot vienkāršību, lai izvairītos no cenzūras.
- / 2000. gados kļuva starptautiski atzīts par savu poētisko un neuzkrītošo pieeju mākslai.

Principi

- / Koncentrējās uz nelielām, ikdienas kustībām, kas aicina skatītājus pārvērtēt savu vidi un attiecības.
- / Māksla kā veids, lai radītu īslaicīgas saiknes starp cilvēkiem un viņu apkārtni.
- / Izvairījās no grandioziem paziņojumiem, dodot priekšroku smalkumam un introspekcijai.

Slaveni mākslas darbi

"Kontakts" (*Contact*, 1977)

- / Kovanda stāvēja publiskā laukumā, veidojot īslaicīgu acu kontaktu ar svešiniekiem, pētot tuvības un atsvešinātības tēmas.

"Bez nosaukuma darbības" (*Untitled Actions*)

- / Nelielas iejaukšanās vidē, piemēram, objektu neliela pārvietošana, uzsverot mazo izmaiņu spēku.

"Priekšmetu izvietošana" (*Placing Objects*)

- / Ikdienišķu objektu izvietošana sabiedriskās vietās, mudinot skatītājus pārvērtēt ikdienišķo.

Magdalēna Jetelova

(Magdalena Jetelová, dz. 1946)

Loma - Tēlniece un konceptuālā māksliniece, kura pēta telpas, atmiņas un vēstures tēmas.

Dzīve

- / Dzimusi 1946. gada 9. jūnijā, Semilī, Čehoslovākijā.
- / Studēja Prāgas Mākslas akadēmijā, bet vēlāk, politisku ierobežojumu dēļ strādāja ārzemēs.
- / Zināma ar lielizmēra instalācijām un attiecīgai vietai piemērotiem specifiskiem darbiem.

Principi

- / Pēta indivīda un vides attiecības.
- / Skar migrācijas, varas un atmiņas tēmas, bieži atsaucoties uz vēsturiskiem un politiskiem kontekstiem.
- / Izmanto dabiskus un industriālus materiālus, apvienojot fizisko klātbūtni ar konceptuālo dziļumu.

Slaveni mākslas darbi

"Robežas šķērsošana" (*Crossing the Border*)

- / Liela mēroga instalācijas, kas imitē ģeogrāfiskos šķēršļus, pievēršoties migrācijas un identitātes jautājumiem.

"Piramīdas pieradināšana" (*Domestication of the Pyramid*, 1992)

- / Lāzera projekcija, kurā vēsturisku objektu attēli tiek projicēti uz dabiskām ainavām, apšaubot robežu un īpašumtiesību jēdzienus.

"Atlantijas siena" (*Atlantic Wall*)

- / Otrā pasaules kara bunkuru pārvēršana par skulpturāliem objektiem, reflektējot kara simbolus un rosinot pārdomas par vēsturisko atmiņu un cilvēka izturību.

Tēmas čehu konceptuālajā mākslā

- / Politiskā pretestība
Daudzi čehu mākslinieki izmantoja konceptuālo mākslu, lai smalki kritizētu autoritārismu un cenzūru.
- / Ikdienas dzīve
Iedvesmojoties no ikdienišķā un īslaicīgā, čehu konceptuālie mākslinieki bieži pievērsa uzmanību nepamanītiem dzīves aspektiem.
- / Starpdisciplināra prakse
Performances, tēlniecības, teksta un skaņas apvienošana, lai izpētītu filozofiskus un sociālus jautājumus.
- / Čehu konceptuālā māksla joprojām ir nozīmīgs ieguldījums globālajā mākslas kustībā, apvienojot vietējās kultūras tradīcijas ar universālām tēmām.
- / Izmantoja lāzerus, lai projicētu attēlus un tekstus uz dabiskām ainavām, apšaubot robežu mākslīgumu un vēsturiskos naratīvus.

Konceptuālā māksla un dizains Latvijā

Konceptuālā māksla un dizains Latvijā attiecas uz konceptuālās un radikālās mākslas un dizaina kustībām Latvijā, īpaši no 20. gadsimta beigām līdz mūsdienām. Šīs kustības ir attīstījušās politisko un sociālo pārmaiņu laikā, tostarp okupācijas periodā, neatkarības atgūšanas posmā 1990. gados un Latvijas identitātes veidošanas laikā vēlākos gados.

Konceptuālā māksla un dizains

Konceptuālā māksla koncentrējas uz ideju vai koncepciju, kas ir mākslas darba pamatā, nevis uz tā estētiku vai tradicionālo amatniecību. Latvijā šo mākslas veidu ietekmēja plašākās Eiropas un Amerikas kustības 1960. un 1970. gados, taču tam bija arī lokāla sociālā un politiskā nozīme okupācijas apstākļos.

Radikālā māksla un dizains

Radikālais dizains un māksla Latvijā bieži izpaudās kā nepieciešamība atteikties no tradicionālajām formām un kritizēt pastāvošo kārtību, īpaši okupācijas režīma laikā. Radikālie mākslinieki apšaubīja valsts lomu, mākslas robežas un mākslinieka vietu sabiedrībā.

Konceptuālie un radikālie mākslinieki un dizaineri Latvijā

Džemma Skulme (1925–2019)

Kā viena no nozīmīgākajām figūrām Latvijas modernisma glezniecībā, Skulme savos darbos apvienoja abstrakciju un simbolismu, bieži integrējot tradicionālas latviešu tēmas ar laikmetīgām tehnikām.

Viens no spēcīgākajiem motīviem viņas mākslā ir sievietes tēls, kas dažādos laika periodos transformējies, taču vienmēr iemiesojis Latvijas spēku un tautas saknes.

Piemērs - Viņas abstraktie darbi 1970. gados pētīja identitātes un pretestības tēmas, izmantojot daudzslāņainas tekstūras un simboliskas formas.

Džemma Skulme, "Tautumeita", 1968, papīrs, ūdenskrāsas, 74x52 cm

Oļegs Tilbergs (dz. 1956)

Oļegs Tilbergs ir viens no nozīmīgākajiem 1980. un 1990. gadu māksliniekiem, kura instalācijas radikāli pārdefinēja telpas, laika un materialitātes iespējas mākslā un bija būtisks stimuls laikmetīgās mākslas attīstībā Latvijā. Tilberga visaktīvākais periods sakrīt ar intensīvām ģeopolitiskām pārmaiņām – laikā, kad okupācijas uzspiestā sociālistiskā sistēma strauji sabruka un veidojās jauna sabiedrība, kurā mākslinieciskā brīvība tika pielīdzināta valsts suverenitātei.

Emocionāli piesātināti un eksistenciāli dziļi vēstījumi atspoguļoja 20. gadsimta nogales mentālo ainavu, izmantojot metaforas par dabas un tehnoloģiju, dzīvības un nāves sadursmi. Tilberga māksla attīstījās caur šīm telpiskajām un laiktelpiskajām pārmaiņām, iemiesojot postsociālisma apjukumu, ko viņš atklāja, izmantojot dažādu objektu, materiālu un procesu asemblāžas. Šīs pieejas būtiski paplašināja iepriekš noteiktās mākslas robežas un izpaua jūtīgumu pret apkārtējo pasauli, balstoties dekoloniālajā estētikā.

Tilberga darbi tika izstādīti nozīmīgos starptautiskos mākslas pasākumos, un 1990. gados viņa māksla ieguva simboliski svarīgu nozīmi, apstiprinot Latvijas mākslas piederību Rietumu kultūras telpai un spēju integrēties laikmetīgajā diskursā. Deviņdesmitajos gados Oļegs Tilbergs bija viens no ievērojamākajiem tā dēvētās "Instalatoru" paaudzes pārstāvjiem Latvijas laikmetīgajā mākslā. Viņa instalācijas izceļas ar monumentalitāti un asociatīvo daudzslāņainību.

Oļegs Tilbergs,
Instalācija (rekonstrukcija 2017), spaiņu komplekts, audums, stieple, stiprinājumi,
izmērs regulējams, 1994.

90. gadu sākumā instalācijā **"Plūdi"** (1994) Tilbergs savāca simtiem sarūsējušu spaiņu savā dārzā Rīgas piepilsētā, pārvēršot tos cilvēku likteņu attēlos – smaga, brutāla darba simbolos. Tilberga spaiņi reiz bija jauni un spīdīgi, gluži kā vīrieši un sievietes, kuri tajos nesa ūdeni, pienu, kartupeļus, atkritumus un daudz ko citu. Rūsas pārņemtie, nolietotie spaiņi ir pārtapuši par kolektīvās vēsturiskās pieredzes simboliem, taču viņu vietā nāks jauni, jo kamēr vien būs cilvēki, būs arī darbs.

Oļegs Tillbergs
Instalācija, sešas 200 litru mucas, koka rāmis, audums, izmērs regulējams, 1997.

Starptautiskais praktiskais zinātniskais seminārs **"Naftas termināli Austrumbaltijā – vides problēmas"** (*Oil Terminals in the Eastern Baltic – Environmental Problems*) 1997. gadā norisinājās Jūrmalā. Tajā laikā Tilbergs radīja instalāciju **"Baltie spārni"** (*White Wings*), kas bija veltīta ekoloģiskajai krīzei piekrastē.

Naftā piesūkušies balti palagi plīvoja virs naftas mucām, atgādinot putnus, kas nespēj pacelt spārnus un aizlidot.

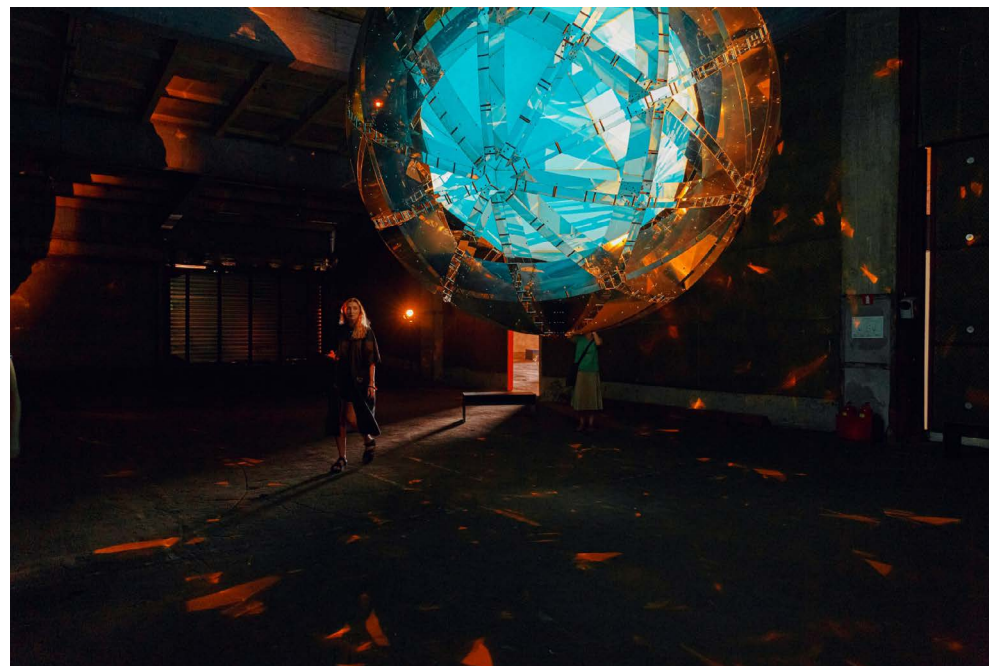
Valdis Celms (dz. 1943)

Viņa darbi pārkāpj tradicionālās dizaina robežas, aicinot skatītāju pārdomāt sabiedrības normas un vērtības.

Valdis Celms ir viena no vadošajām figūrām Latvijas kinētiskajā mākslā – kustībā, kas balstās uz formu, kustību un telpas organizāciju. Daudzi no viņa darbiem pastāv tikai kā pētījumi, taču tie atsaucas uz konstruktīvisma tēlu sistēmu un pauž centienus radīt visaptverošu mākslu, kas skar visus dzīves aspektus.

Celma sasniegumi aptver ārkārtīgi plašu radošo darbību loku, tostarp daudzveidīgus dizaina risinājumus, plakātu grafiku, fotomanipulācijas un kolāžas, vizuālo dizainu Dziesmu svētkiem, kā arī iespaidīgus teorētiskus pētījumus par zīmju kultūru.

1972. gadā Latvijas Mākslinieku savienība rīkoja vērienīgu izstādi **"Svētki"** bijušajā Rīgas Biržas ēkā Doma laukumā Vecrīgā. Izstādē debitēja pirmie Latvijas Mākslas akadēmijas dizaineru un interjera mākslinieku absolventi, kuri prezentēja kinētisko mākslu, opārtu un vides objektus.

Valdis Celms, "Pozitrons", 1976–2020, kinētiskā skulptūra, stikla šķiedra, nerūsējošais tērauds, motors.

<https://www.youtube.com/watch?v=xosUQeaKETU&t=1s>

Artūrs Riņķis (dz. 1942)

Artūrs Riņķis ir viens no Latvijas kinētiskās mākslas pionieriem, kurš kopš 1970. gadu sākuma un turpina savu radošo darbību šajā jomā. Viņš ir kinētiskā mākslas darba "**Sakta**" autors, kas atrodas uz viesnīcas "**Latvija**" fasādes.

Artūrs Riņķis, kinētiskais objekts "Sakta", viesnīcas "Latvija" fasāde, 1979. un 2007. gads.

Autors par brīvdabas mākslas dārzu **«Nekurienes vidū»** 2015. gadā tika nominēts Purvīša balvai. Mākslas dārzs **«Nekurienes vidū»** atrodas netālu no Sabiles un ir Artūra Riņķa radīta alternatīva pasaule, kuras galvenā funkcija, pēc mākslinieka vārdiem, ir dziedināšana un iekšējā transformācija.

Artūrs Riņķis, brīvdabas mākslas dārzs **«Nekurienes vidū»**

Latvijā kinētiskie objekti parādījās 1970. gados ar pseidonīmu "dizains" un vēlāk attīstījās kā vides mākslas sastāvdaļa, tāpēc šo mākslas virzienu var pilntiesīgi uzskatīt par vienu no progresīvākajām jaunās mākslas kustībām Latvijā 1970. un 1980. gados. Tieši kinētisko objektu funkcionalitāte un pievilcība ļāva to autoriem īstenot virkni ideju paredzētajā vidē.

Starp šiem darbiem bija Jāņa Krieva elektrokinētiskā gaismas siena (42 m²) Daugavpils Celtnieku kluba zālē 1978. gadā, Artūra Riņķa kinētiskais objekts **«Sakta»** uz viesnīcas **«Latvija»** fasādes 1979. gadā, Valda Celma daudzprogrammu elektrokinētiskais gaismas objekts **«Dziesma»** (15 m²) viesnīcas **«Latvija»** bārā 1980. gadā, Imanta Eglīša kinētiskais gaismas objekts restorānā **«Jūras pērle»** 1981. gadā un citi.

Tajā laikā jaunās mākslinieciskās aktivitātes atspoguļoja tautas mākslā sastopamos ornamentus, kā arī agrīno krievu konstruktīvistu ideju interpretāciju, kas ļāva daudzām kinētiskajām idejām iegūt oficiālu atzinību kā mākslai. Dizaina politiskās kalpošanas sfēra (piemēram, oficiālā politisko svētku noformēšana) vēl vairāk sekmēja radošās brīvības izpausmi.

1970. gadu otrajā pusē kinētiskās mākslas jomā strādājošo mākslinieku vidū izveidojās organiska grupa **«Dinamika»**, kurā apvienojās Valdis Celms, Artūrs Riņķis un Andulis Krūmiņš. 1978. gada nogalē Rīgas Arhitektūras un celtniecības muzejā (Sv. Pētera baznīcā) notika šīs grupas darbu izstāde **«Forma. Krāsa. Dinamika»**. Tā bija pirmā reize, kad nopietni tika apspriesta šī "nefunkcionālā dizaina" nepieciešamība.

<https://www.youtube.com/watch?v=yb914mpO1ro>

Atsauču saraksts

Vispārīgas grāmatas par konceptuālo mākslu

- / Alberro, Alexander, un Blake Stimson, red. *Conceptual Art: A Critical Anthology*. 1999.
- / Lippard, Lucy R. *Six Years: The Dematerialization of the Art Object from 1966 to 1972*. 1973.
- / Goldie, Peter, un Elisabeth Schellekens. *The Philosophy of Conceptual Art*. 2007.
- / Foster, Hal, Rosalind Krauss, Yue-Alain Bois un Benjamin H.D. Buchloh. *Art Since 1900: Modernism, Antimodernism, Postmodernism*. 2004.
- / Robertson, Jean, un Craig McDaniel. *Themes of Contemporary Art: Visual Art After 1980*. 2005.

Grāmatas par amerikāņu konceptuālo mākslu

- / Godfrey, Tony. *Conceptual Art*. 1998.
- / Corris, Michael. *The Emergence of Conceptual Art*. 2004.
- / Alberro, Alexander, un Blake Stimson, red. *Conceptual Art: A Critical Anthology*. 2000.
- / Alberro, Alexander. *Art After Conceptual Art*. 2009.
- / Osborne, Peter. *On Conceptual Art*. 2002.

Grāmatas par eiropiešu konceptuālo mākslu

- / Green, David, un Joanna Lowry. *European Art Since 1945*. 2000.
- / Kelly, Michael J. *Art and Politics in the 20th Century: The European Perspective*. 1997.
- / Szylak, Aneta. *Conceptual Art and the Politics of Publicity*. 2002.

/ Küng, Vicky. *Postwar European Art: From Conceptualism to Transavantgarde*. 2007.

/ Wood, Paul, un David Green, red. *Conceptual Art: A Critical Reader*. 1999.

Grāmatas par konceptuālo dizainu Eiropā un Amerikā

/ **Hara, Kenya.** *Designing Design*. 2007.

/ Brown, David R., red. *The International Design Yearbook 18*. 1999.

/ Sudjic, Deyan. *The Language of Things: Understanding the World of Desirable Objects*. 2008.

/ Munari, Bruno. *Design as Art*. 1966 (angļu tulkojums: 2008).

/ Deresiewicz, William. *The Death of the Artist: How Creators Are Struggling to Survive in the Age of Billionaires and Big Tech*. 2020.

Vispārīgas grāmatas par čehu konceptuālo mākslu

/ Morganová, Pavlína. *Action, Word, Movement, Space: Czech Performance and Conceptual Art in the 1970s*. 1999.

/ Morganová, Pavlína. *The Czech Action Art: Happenings, Actions, Events, Land Art, Body Art, and Performance Art*. 2014.

/ Sayer, Derek, un Jaroslav Anděl. *Czech Modernism 1900–1970*. 1999.

/ Piotrowski, Piotr. *Artists and Society in Central Europe: Post-War Czech Art*. 2008.

/ Pospiszył, Tomáš. *Unofficial Czech Art: From Surrealism to Conceptual Art*. 2001.

Avoti par Latvijas konceptuālo mākslu

/ Latvijas Nacionālais mākslas muzejs. (n.d.). *Izdota Santas Hiršas monogrāfija par instalāciju meistarū Oļegu Tillbergu*. Atsauce iegūta no [https://lnmm.gov.lv/latvijas-nacionalais-makslas-muzejs/jaunumi/izdota-santas-hirsas-](https://lnmm.gov.lv/latvijas-nacionalais-makslas-muzejs/jaunumi/izdota-santas-hirsas-monografija-par-instalaciju-meistaru-olegu-tillbergu)

[monografija-par-instalaciju-meistaru-olegu-tillbergu-izdota-santas-hirsas-monog-281](https://lnmm.gov.lv/latvijas-nacionalais-makslas-muzejs/jaunumi/izdota-santas-hirsas-monografija-par-instalaciju-meistaru-olegu-tillbergu-izdota-santas-hirsas-monog-281)

/ Mākslas Kolekcija. (n.d.). *Floods*. Atsauce iegūta no <https://www.makslaskolekcija.lv/en/works/floods>

/ Latvijas Nacionālā digitālā bibliotēka. (n.d.). *Objekts Nr. 87385*. Atsauce iegūta no <https://dom.lndb.lv/data/obj/87385.html>

/ Latvijas Radio 3 Klasika. (2023). *Mākslinieks ar Jaguāru. Santa Hirša par Oļegu Tillbergu*. Atsauce iegūta no <https://klasika.lsm.lv/lv/raksts/parmijas/makslinieks-ar-jaguaru.-santa-hirsa-par-olegu-tillbergu.a202511/>

/ Mākslas Kolekcija. (n.d.). *Valdis Celms*. Atsauce iegūta no <https://www.makslaskolekcija.lv/en/authors/valdis-celms-eng>

/ Arterritory. (n.d.). *The poetry of structure*. Atsauce iegūta no https://arterritory.com/en/visual_arts/interviews/25580-the_poetry_of_structure/

/ Arterritory. (n.d.). *Artūrs Riņķis. In the direction of enlightenment*. Atsauce iegūta no https://arterritory.com/lv/vizuala_maksla/intervijas/12798-arturs_rinkis_virziens_uz_apskaidribu/

/ YouTube. (n.d.). *Video resource*. Atsauce iegūta no <https://www.youtube.com/watch?v=xosUQeaKETU&t=1s>

/ YouTube. (n.d.). *Video resource*. Atsauce iegūta no <https://www.youtube.com/watch?v=09XkSVuuX40&t=17s>

/ YouTube. (n.d.). *Video resource*. Atsauce iegūta no <https://www.youtube.com/watch?v=yb914mpO1ro>

Uzdevumi

1. uzdevums

Koncepcija pret estētiku

- / Izvēlieties vienu konceptuālās mākslas darbu no dokumenta (piemēram, Džozefa Kosuta "Viens un trīs krēsli" vai Sola Levita "Sienas zīmējumi").
- / Analizējiet, kā koncepcija ir svarīgāka par vizuālo izskatu.
- / Izveidojiet savu konceptuālo darbu, kurā galvenais akcents ir ideja (tas var būt rakstisks apraksts, uz instrukcijām balstīts darbs vai tekstuāla māksla).

2. uzdevums

Institucionālā kritika

- / Izpētiet mākslinieku no dokumenta, kurš izaicinājis galeriju, muzeju vai mākslas komercializācijas lomu (piemēram, Hanss Hāke, Adriana Peipere).
- / Izveidojiet vizuālu vai rakstisku reakciju, kas kritizē, kā māksla mūsdienās tiek izstādīta un pārdota.
- / Prezentējiet savus secinājumus īsā prezentācijā vai digitālā kolāžā.

3. uzdevums

Minimālisma ietekme un sistēmiskā māksla

- / Izpētiet Sola LeVita pieeju noteikumiem balstītai mākslai.
- / Uzrakstiet instrukciju kopumu vienkāršam mākslas darbam, kuru izpildīs citi.
- / Apmainieties ar instrukcijām ar klasesbiedru un salīdziniet interpretācijas.

4. uzdevums

Performance un konceptuālas darbības

- / Izpētiet Marinas Abramovičas vai Vito Akonči performanču konceptuālos darbus.
- / Izstrādāji un dokumentējiet vienkāršu uz darbību balstītu konceptuālo darbu (piemēram, ikdienas rituālu, publisku mijiedarbību vai minimālistisku žestu).
- / Prezentējiet dokumentāciju (fotogrāfijas, piezīmes vai video), paskaidrojot domu gaitu aiz jūsu darbības.

5. uzdevums

Māksla un valoda

- / Izpētiet Lorenza Vainera un Džona Baldesari tekstuālos konceptuālos darbus.
- / Izveidojiet īsu tekstuālu mākslas darbu, izmantojot tikai vārdus.
- / Apsveriet, kā nozīmi veido konteksts un auditorijas interpretācija.

6. Uzdevums

Mākslas un zinātnes mijiedarbība

- / Izpētiet, kā konceptuālie mākslinieki izmanto matemātiskas, zinātniskas vai sistēmiskas metodes savos darbos (piemēram, Ona Kavaras "Datuma gleznas", Hansa Hākes vides māksla).
- / Izveidojiet mākslas darbu, kurā galvenā ideja balstīta uz zinātnisku principu (piemēram, temperatūru, laiku, datu vākšanu).
- / Dokumentējiet procesu un izskaidrojiet, kā tas saistās ar konceptuālās mākslas principiem.

